

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming	Datum	9 oktober 2023
Zaaknummer	Z2023-00001439	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D-PU-2023-00015724	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	4 augustus 2023	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1: Voorschriften bij de ontheffing 2: Voorgeschreven maatregelen 3: Locatie plangebied 4: Locaties aangetroffen verblijfplaatsen		

Ecogroen B.V. heeft namens Woningstichting Vecht en Omstreken een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op de locatie Spoorlaan en omgeving in Vreeland (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00001439.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten van de huismus en de gierzwaluw;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren en het vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

We verlenen de ontheffing voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 30 september 2028.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op verduurzaming van 70 woningen in het plangebied. Deze woningen zijn in bezit van Woningstichting Vecht en Omstreken. Het betreft rijtjeswoningen (hoek- en tussenwoningen), met uitzondering van één twee-onder-een-kapwoning. De woningen zijn opgetrokken uit metselwerk met een spouw en hebben schuin aflopende pannendaken. De woningblokken zijn niet allemaal bezit van de woningstichting. In diverse blokken bevinden zich woningen in particulier bezit. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3 van deze beschikking.

Het plangebied omvat de volgende woningen:

- Jan van Nassaustraat 2 t/m 34 (even): 17 woningen;
- Spoorlaan 1 t/m 47 (oneven): 24 woningen;
- Vredelantstraat 1, 5, 13, 23, 37 t/m 43 (oneven) en 51 t/m 59 (oneven): 13 woningen;
- Floraweg 1 t/m 7 (oneven) en 2 t/m 24 (even): 16 woningen

De woningen in het plangebied worden gerenoveerd en energetisch verbeterd. De werkzaamheden bestaan onder andere uit na-isolatie, dakrenovatie waarbij de daken worden vervangen, gevelreiniging, (mechanisch) herstel van voegwerk, schilderwerk en het vervangen van dakramen en schoorstenen. De werkzaamheden worden vanaf vaste gevelsteigers uitgevoerd. Er worden bij de werkzaamheden geen bomen gekapt of groenstructuren verwijderd.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de huismus (*Passer domesticus*) en de gierzwaluw (*Apus apus*) en van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

U vraagt de ontheffing voor de periode van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2028.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 14 september 2023, 21 september 2023 en 5 oktober 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De huismus en de gierzwaluw zijn beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

“Alternatieve locatie

Het project is locatiegebonden. Om de woningen energiezuiniger en toekomstbestendig te maken worden de woningen geïsoleerd en vindt renovatie plaats. Het project kan niet elders worden uitgevoerd.

Alternatieve inrichting

Er is geen mogelijkheid om de beoogde energieprestaties te behalen zonder de spouwen te vullen en de daken te vervangen. Voor het overige is gekozen voor een optimale inrichting voor de betreffende diersoorten, met gebruikmaking van duurzame vervangende voorzieningen.

Alternatieve werkwijze

Er wordt gewerkt gedurende de minst kwetsbare perioden van de aangetroffen soorten, wanneer de kans op aanwezigheid van vleermuizen het laagst is.

Voor de vleermuizen en worden alle voorzorgsmaatregelen genomen die nodig zijn om schade tijdens de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden tot een minimum te beperken. Een alternatieve werkwijze is verder niet aan de orde.

Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het projectgebied heeft voor vleermuizen en vogels. De werkzaamheden vinden steeds plaats in de ecologisch meest gunstige periode. Het hanteren van een andere planning heeft voor de vleermuizen en vogels geen voordelen.”

Aanvullend op uw onderbouwing blijkt uit uw aanvraag dat ook voor de huismus en de gierzwaluw het gunstigste alternatief is gekozen voor wat betreft de werkwijze en de planning.

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en de doelstellingen van de ruimtelijke ingreep worden bereikt. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belang

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Voor de huismus en de gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". Voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Onderbouwing en beoordeling van belangen

Uit uw aanvraag en uw omschrijving van de geplande werkzaamheden blijkt dat er sprake is van verduurzaming van de woningen.

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Onder andere over de verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen voor 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande woningen nodig. Bij woningen die in eigendom zijn van woningcorporaties (dit zijn zo'n 100.000 woningen) is de verhuurder verantwoordelijk voor het aanpassen van een woning. De geplande woningrenovaties waarin energiebesparing en andere energieprestatie-verbeterende maatregelen meegenomen zijn, zorgen voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit.

De verduurzaming van bestaande woningen is daarom in het belang van de volksgezondheid.

Door klimaatverandering is niet alleen de volksgezondheid, maar ook de openbare veiligheid in het geding. In de "Nationale Veiligheid Strategie" van 2019 wordt klimaatverandering, in combinatie met de (versnelde) zeespiegelstijging, aangemerkt als een risico voor de samenleving. In Nederland vergroot klimaatverandering bijvoorbeeld het risico op overstromingen (vanuit zee en/of vanuit een rivier). In de "Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid" van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (2022) wordt beschreven dat klimaatverandering verschillende nationale dreigingen versterkt. Door klimaatverandering wordt de kans op weersextremen groter. Dit is bijvoorbeeld extreme neerslag, extreme hitte en extreme droogte. Dit zijn op zich al bedreigingen voor de nationale veiligheid, maar de extremen kunnen ook leiden tot verstoringen in de vitale infrastructuur, zoals de drinkwater-, elektriciteits- en telecomvoorzieningen. Verduurzaming heeft als doel de klimaatverandering te beperken. Daarom is verduurzaming ook in het belang van de openbare veiligheid.

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege volksgezondheid en openbare veiligheid.

Conclusie belangenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege een wettelijk erkend belang. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten en deze onderzoeken aangeleverd bij de aanvraag. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoeksresultaten: aanwezige beschermde soorten

Een nadere beschrijving van de locaties van de aangetroffen nest- en verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.

- **Huismus**

De huismus is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 7 nestplaatsen vastgesteld. Deze nestplaatsen bevinden zich onder de daken van de woningen, met name onder de eerste rij dakpannen in de dakvoet en onder gevelpannen bij kopgevels.

- **Gierzwaluw**

De gierzwaluw is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 3 nestplaatsen vastgesteld. Deze nestplaatsen bevinden zich ter plaatse van de dakrand op kopgevels. De kieren onder de dakrand worden gebruikt als invliegopening.

- **Gewone dwergvleermuis**

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn in totaal 13 verblijfplaatsen vastgesteld, namelijk 3 kraamverblijfplaatsen, 8 zomerverblijfplaatsen en 2 paarverblijfplaatsen. De verblijfplaatsen bevinden zich voornamelijk in spouwmuuren en mogelijk onder de dakbedekking. Het in- en uitvliegen van vleermuizen is vooral waargenomen via kieren onder gevelpannen kopgevels of via open stootvoegen in metselwerk.

Binnen het plangebied is een kraamkolonie van de soort aanwezig. De grootte hiervan wordt geschat op ongeveer 100 dieren. De kraamkolonie maakt gebruik van 3 vastgestelde kraamverblijfplaatsen. Hiervan bevinden 2 verblijfplaatsen zich in gevels (65 en 63 individuen per verblijfplaats) en bevindt 1 verblijfplaats zich in een vleermuiskast (kraamkast met 26 individuen). De kraamverblijfplaats in de vleermuiskast wordt niet aangetast, aangezien deze behouden blijft en eventueel versturende werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kraamperiode waarin de verblijfplaats wordt gebruikt.

(Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

- **Ruige dwergvleermuis**

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 9 paarverblijfplaatsen vastgesteld. De verblijfplaatsen bevinden zich in spouwmuren en mogelijk onder de dakbedekking. De vleermuizen werden waargenomen op dakranden van (kop)gevels en onder dakgoten vanwaar ze langdurig de baltsroep lieten horen of invlogen.

(Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

- **Laatvlieger**

De laatvlieger is aangetroffen binnen het plangebied. Er is 1 zomerverblijfplaats vastgesteld in een kopgevel (westzijde). Hier vlogen twee laatvliegers uit van onder de 4e en 5e gevelpan rechts van de schoorsteen.

(Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

Staat van instandhouding

- **Huismus**

De huismus komt in vrijwel heel Nederland voor (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022). De huismussenpopulatie werd in 2017 tussen de 600.000 en 1 miljoen broedparen geschat. Sinds midden jaren tachtig is de landelijke populatie huismussen met ruim 60% afgenomen, met een significante afname in de jaren negentig (Broedvogels in Nederland in 2017. Boele et al, 2019). Het Netwerk Ecologische Monitoring geeft in recente metingen een stabiele huismussenpopulatie sinds het jaar 2000 weer (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). Gegevens van het Punt Transect Tellingen Project tonen echter een lichte afname (Huismus en Ringmus in Nederland meer dan 40 jaar gevolgd. Van Manen, 2020).

De kwaliteit van het leefgebied van de huismus is de afgelopen jaren afgenomen door onder andere renovatie en isolatie van gebouwen, een kleiner voedselaanbod, minder beschutting (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022) en roofdieren (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de huismus als matig ongunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding als ongunstig – ontoereikend.

In de omgeving van het projectgebied zijn veel vergelijkbare geschikte woningen en habitats aanwezig. Woningen die geschikt zijn als nestplaats zijn onder andere particuliere woningen rondom de woningen in het plangebied en woningen in de omgeving die qua bouwkenmerken vergelijkbaar zijn met de te renoveren woningen, zoals woningen aan de Spoorlaan, Vijverlaan en de Hendrik van Viandenstraat. In de omgeving zijn veel groenelementen aanwezig zoals plantsoenen en tuinen rond woningen. Deze bieden dekking, foerageermogelijkheden en drinkplaatsen voor huismus. De groenelementen in de omgeving worden ongemoeid gelaten bij de voorgenomen ingreep.

- **Gierzwaluw**

In de broedperiode is de gierzwaluw een algemeen voorkomende soort in Nederland, waarbij ze voornamelijk in stedelijk gebied aanwezig kunnen zijn (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). De aantallen en aantalsontwikkelingen van gierzwaluwen zijn momenteel onduidelijk. Er wordt geschat dat het aantal broedparen tussen de 45.000 en 70.000 ligt (Gierzwaluw. Stats.sovon.nl. Sovon, 2022). Vanaf 2007 is de broedpopulatie van de gierzwaluw significant afgenomen (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). De gierzwaluw gebruikt vaak jaren achtereen dezelfde nestplaats (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017), maar is een mobiele soort die zich door heel Nederland verspreidt. Het verspreidingsgebied is hierdoor beoordeeld als gunstig (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018).

Woningrenovatie, nieuwbouw en het Bouwbesluit-verbod van openingen (zoals stootvoegen) in woningen hebben invloed op het aantal nestgelegenheden voor gierzwaluwen. Hierdoor is de kwaliteit van het leefgebied afgenomen (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelde de landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw in 2013 nog als gunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding vijf jaar later als ongunstig – ontoereikend.

In de omgeving van het plangebied zijn diverse qua bouwstijl en bouwjaar vergelijkbare woningen aanwezig die alternatieve nestgelegenheden kunnen bieden. Voorbeelden hiervan zijn de woningen aan de Vijverlaan en de Gijsbrecht van Amstelstraat. Omdat de gierzwaluw vrij kieskeurig is qua keuze van het type nestplaats bestaat de kans echter dat de meeste geschikte plekken in de omgeving inmiddels bezet zijn. De dichtheid lijkt niet erg hoog in de omgeving

- **Gewone dwergvleermuis**

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuis in Nederland (Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022).

De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuren) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdiervereniging beoordeelt de staat van instandhouding als onbekend, met de laatste update van 2018 (Gewone dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2018).

In de omgeving van het plangebied bevinden zich diverse woningen en gebouwen die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Er zijn onder andere particuliere woningen aanwezig met vergelijkbare bouwkenmerken en uit ongeveer dezelfde bouwperiode als de woningen in het plangebied. In deze woningen zijn ook geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de vorm van open stootvoegen die toegang bieden tot ruimtes tussen buitenmuur- en spouwmuur, kantpannen en kieren tussen muren en kozijnen. Verder zijn er in en rond het plangebied diverse vleermuiskasten aanwezig die als (al dan niet tijdelijke) verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis kunnen functioneren. Uit waarnemingen uit de NDFF (2023) blijkt dat de gewone dwergvleermuis verspreid voorkomt in zowel de bebouwde kom als het buitengebied van Vreeland.

- **Ruige dwergvleermuis**

De ruige dwergvleermuis trekt van het ene leefgebied naar het andere. Deze vleermuissoort verblijft voornamelijk tijdens de paarperiode en winterperiode in Nederland (Migration periods of the Natusius' pipistrelle *Pipistrellus nathusii* in the Netherlands. Jonge Poerink en Dekker, 2019). De populatieomvang van de ruige dwergvleermuis is door gebrek aan data moeilijk te schatten. De meest recente schatting is gebaseerd op de jaren 2012-2017 en telt 4.000 tot 400.000 individuen (Soortenverslag 131. Cdr.eionet.europa.eu, 2022) Tussen 2015 tot 2020 is de populatietrend onzeker, maar niet negatief (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Het verspreidingsgebied van de ruige dwergvleermuis is vrijwel heel Nederland, met een hogere concentratie in Noordwest-Nederland (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Ruige dwergvleermuizen overwinteren in boomholten, achter boomschors, in stapels brandhout, houtloodsen, spouwmuren en achter stootvoegen van gebouwen (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De Zoogdiervereniging beoordeelt het leefgebied van de ruige dwergvleermuis als gunstig, maar geeft wel aan dat ruige dwergvleermuis kwetsbaar is voor de gevolgen van de energietransitie (Advies agendabepaling monitoring en onderzoek aan vleermuizen in het kader van de energietransitie. Schillemans et al, 2021).

De Zoogdiervereniging beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis als matig ongunstig in de laatste update van 2018 (Ruige dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2022).

De bebouwing rondom het plangebied biedt geschikte verblijfplaatsen. Daarnaast staan in de omgeving bomen die geschikte verblijfplaatsen voor deze soort kunnen bieden, zoals oude bomen met holten langs de Vecht, vanaf ongeveer 200 meter ten oosten van het projectgebied. Verder zijn er in en rond het plangebied diverse vleermuiskasten aanwezig die als (al dan niet tijdelijke) verblijfplaats voor ruige dwergvleermuis kunnen functioneren.

- **Laatvlieger**

De landelijke staat van instandhouding van laatvlieger wordt beoordeeld als 'matig ongunstig' (EEA, 2020). De soort is geheel afhankelijk van gebouwen in zowel zomer als winter. Er zijn zorgen over een mogelijke afname als gevolg van renovatie en isolatie. De reproductiesnelheid van laatvlieger is laag: één jong per jaar.

Verblijfplaatsen van de laatvlieger worden doorgaans aangetroffen in gebouwen: in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Ze verhuizen soms wel, maar zijn in principe erg plaats- en gebiedstrouw. Soms wordt één huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt (Bron: Zoogdiervereniging, 2023).

Het plangebied heeft naar verwachting een beperkte functie als verblijfplaats voor laatvlieger, want de soort is tijdens het vleermuisonderzoek sporadisch aangetroffen. In Vreeland en omgeving zijn ook zeer weinig (< 10) waarnemingen van laatvlieger bekend in de afgelopen 10 jaar (NDFF, 2023). In de omgeving van het plangebied zijn diverse qua bouwjaar en type bouw vergelijkbare woningen aanwezig. Er kan echter niet worden aangenomen dat deze geschikt zijn als alternatieve verblijfplaats voor laatvlieger. Het buitengebied rond Vreeland met landgoederen langs de Vecht, veenweidegebied en de Vechtplassen met omliggende (broek-)bossen vormt in principe geschikt foerageergebied voor laatvlieger.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

De werkzaamheden zullen 7 nestplaatsen van de huismus en 3 nestplaatsen van de gierzwaluw vernielen.

Ook zullen de werkzaamheden 2 kraamverblijfplaatsen, 8 zomerverblijfplaatsen en 2 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, 9 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis en 1 zomerverblijfplaats van de laatvlieger vernielen. Alle verblijfplaatsen van vleermuizen hebben een mogelijke functie voor één of enkele dieren tijdens milde wintertemperaturen. Hierdoor worden de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger verstoord.

Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking. In bijlage 1 van deze beschikking vindt u de extra mitigerende en compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden te verzachten.

Voordat u start met de werkzaamheden plaatst u voldoende tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen op hiervoor geschikte locaties. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, waarbij de gewenningsperiode voor alternatieve verblijfplaatsen wordt gerespecteerd en waardoor de negatieve effecten worden verzacht. Voordat u start met de werkzaamheden en buiten de meest kwetsbare periode maakt u de vastgestelde verblijfplaatsen ongeschikt. U plaatst voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen als permanente compensatie van de aan te tasten verblijfplaatsen. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen blijven lang genoeg aanwezig om de gewenningsperiode voor de permanente alternatieve verblijfplaatsen te overbruggen.

Omdat twee kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden vernield en een dergelijke verblijfplaats essentieel is voor de lokale populatie, leggen wij voorschriften op over monitoring van de permanente maatregelen voor de kraamverblijfplaatsen. Ook is monitoring nodig over de permanente maatregelen ter compensatie van de zomerverblijfplaats van de laatvlieger, omdat deze maatregelen (nog) niet bewezen effectief zijn.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ingreep niet tot verslechtering leidt van de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw en er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officiëlebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden deze beschikking aan Ecogroen B.V. en een afschrift van de beschikking aan:

- Woningstichting Vecht en Omstreken;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Stichtse Vecht.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking. De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen. U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het formulier “Bezwaar maken tegen een beslissing van de provincie”. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl.
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift.

Print het ingevulde formulier of het zelfgeschreven bezwaarschrift, onderteken het met een “natte handtekening” en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast het bezwaar. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan. U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben. Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:

Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

Aan de behandeling van een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden. Meer informatie hierover vindt u op www.rechtspraak.nl.

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

ValidSigned door :
op 09-10-2023

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
 - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

Is het voor dit specifieke project niet mogelijk om de werkzaamheden twee weken voor de start te melden? Dan moet u contact opnemen met de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030 702 33 00.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).
10. De voorgeschreven mitigerende en/of compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. Alle potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen die worden aangetast door de voorgenomen werkzaamheden moeten ongeschikt gemaakt worden voor vleermuizen voordat de werkzaamheden gestart worden.
12. Het ongeschikt maken van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de laatvlieger en omliggende potentiële verblijfplaatsen van laatvlieger dient uitgevoerd te worden in de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de soort, deze periode loopt van 1 september tot en met 31 oktober.
13. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient gecontroleerd te worden of in de ongeschikt gemaakt verblijfplaatsen nog vleermuizen aanwezig zijn. Dit dient te worden uitgevoerd door een deskundig ecoloog op het gebied van vleermuizen. Het controleren van de verblijfplaatsen mag enkel worden uitgevoerd na vier aaneengesloten nachten, waarin het tenminste twee dagen bij zonsondergang en/of zonsopkomst een temperatuur van minimaal 10 graden Celsius is geweest in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en harde wind). Voor de uitvliegcontrole bij de verblijfplaats van de laatvlieger geldt een minimale temperatuur van 12 graden Celsius. Mochten de weersomstandigheden in oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met de eerste week van november.
14. Bij de realisatie van permanente alternatieve verblijfplaatsen (inbouwkasten) voor de gewone dwergvleermuis moeten minimaal afmetingen zoals genoemd in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12) worden toegepast. Dit betekent dat als een enkele kast te klein is, gekozen moet worden voor een grotere enkele kast of het koppelen van kasten.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

15. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

Monitoring

16. Om te bepalen of soortgerichte beschermingsmaatregelen voldoende effectief zijn, moeten deze worden gemonitord. Er moet monitoring plaatsvinden op de functionaliteit van de permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en de permanente alternatieve zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger.
17. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
 - a. of de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger gebruik maken van de aangeboden permanente alternatieve verblijfplaatsen;
 - b. met welke aantallen van de soorten hiervan gebruik wordt gemaakt;
 - c. welke verblijfsfunctie de permanente alternatieve verblijfplaatsen vervullen.
18. Het monitoringsonderzoek moet worden uitgevoerd volgens het op dat moment vastgestelde Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad).

19. Het monitoringsonderzoek start:
 - a. ten aanzien van de kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis: tijdens het eerstvolgende kraamseizoen van de gewone dwergvleermuis nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn.
 - b. ten aanzien van de zomerverblijfplaatsen voor de laatvlieger: tijdens het eerstvolgende zomerseizoen van de laatvlieger nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn.

Vervolgens moet het monitoringsonderzoek elke twee jaar worden uitgevoerd tot en met zes jaar na het realiseren van de permanente alternatieve verblijfplaatsen. Volgens de aangeleverde planning van het project betekent dit dat de monitoring plaatsvindt in 2024, 2026, 2028 en 2030.

20. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
 - a. Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
 - b. Beschrijving van de onderzochte maatregelen (datum van realiseren, beschrijving van locatie en directe omgeving, foto's van de maatregelen en locaties van de maatregelen op kaart of luchtfoto, technische beschrijving van de maatregelen, zoals: (constructie)tekeningen, typenummer bij prefab, afmetingen, aantal, materiaal, aantal lagen, etc.);
 - c. Onderzoeksresultaten (vastgestelde soorten, functies en aantallen individuen);
 - d. Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde soort, dezelfde functie en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd).
 - e. Bewijs van registratie van waarnemingen van beschermde soorten in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP).
21. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 31 oktober van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.

De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:

- Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan de provincie Utrecht besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
- Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan de provincie Utrecht extra maatregelen opleggen.

Bijlage 2: Voorgeschreven maatregelen

bron: "Activiteitenplan renovatie woningen Spoorlaan e.o, Vreeland" van 3 oktober 2023

Voorzorgsmaatregelen fase 1: tijdelijke alternatieve verblijf- en nestplaatsen

Bij de werkzaamheden in fase 1 gaan verloren:

- één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- vijf kleine verblijfplaatsen van vleermuizen:
 - twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
 - drie paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis
- twee nestplaatsen van huismus
- één nestplaats van gierzwaluw

Als tijdelijke compensatie voor de werkzaamheden in fase 1 zijn in 2023 in de omgeving tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen en nestplaatsen voor huismus aangebracht. Voor vleermuizen zijn voor elke verblijfplaats die verloren gaat vier tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd. Voor huismus zijn voor elke nestplaats die verloren gaat twee alternatieve nestplaatsen gerealiseerd. De alternatieve verblijf- en nestplaatsen zijn geruime tijd vóór de start van fase 1 aangebracht. Er is rekening gehouden met gewenningsperiode zoals voorgeschreven in de kennisdocumenten van BIJ12 (BIJ12, 2017a/b, 2022 & 2023). De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen zijn beschreven in paragraaf 6.2.1 t/m 6.2.3.

Voor gierzwaluw zijn geen tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen aangebracht. De werkzaamheden in fase 1 worden uitgevoerd in een periode dat gierzwaluw niet in Nederland aanwezig is: november 2023 – medio april 2024. Tijdens de werkzaamheden worden in fase 1 worden permanente alternatieve nestplaatsen voor gierzwaluw gerealiseerd (zie paragraaf 6.4.4). Deze zijn uiterlijk medio april 2024, wanneer de gierzwaluwen terugkomen uit hun overwinteringsgebieden gereed. Omdat permanente vervangende gierzwaluwnesten gereed zijn vóórdat de vogels terugkeren uit de winterkwartieren, zijn tijdelijke gierzwaluwkasten niet nodig.

Voor paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en verblijfplaatsen van laatvlieger worden geen tijdelijke voorzieningen aangebracht omdat de woningblokken waar deze verblijfplaatsen zijn aangetroffen in fase 1 intact blijven.

Tijdelijke alternatieve kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

7. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 gaat één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren ter plaatse van Spoorlaan 11. Op 15 mei 2023 zijn er aan woningen in de directe omgeving van deze verblijfplaats vier tijdelijke vleermuiskasten opgehangen die geschikt zijn als kraamverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis (figuur 6.1). Het betreft meerlaagse platte kasten van het type 'Vleermuiskast VMT3a (Unitura).
8. De kasten zijn aangebracht volgende de uitgangspunten van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017a). Dit houdt in dat:
 - a. Er in overmaat alternatieve verblijfplaatsen zijn aangeboden. Er is een compensatiefactor van vier kasten per verloren verblijfplaats gehanteerd;
 - b. De kasten zo dicht mogelijk bij de aangetroffen verblijfplaats zijn opgehangen: twee van de kasten bevinden zich binnen 50 meter van de aangetroffen kraamverblijfplaats. De dichtstbijzijnde kast hangt op 30 meter afstand. De andere twee kasten bevinden zich binnen 100 meter;
 - c. De kasten -waar mogelijk- zijn geplaatst in het zwermgebied van de oorspronkelijke verblijfplaats waarbij de locaties worden afgestemd op de nabije vliegroute;
 - d. Enkele kasten een bezonning kennen van meer dan 10 uur per dag om een grotere kans op benutting te hebben;

- e. De locaties onder begeleiding van een gewone dwergvleermuisdeskundige zijn bepaald.
9. De gewenningsperiode van deze kasten is één volledig kraamseizoen waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn (periode 15 mei t/m 15 oktober 2023 (5 maanden));

Figuur 6.1 Tijdelijke kraamkasten type VMT3a (roze vierkantjes) aangebracht in de omgeving van de kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis in Spoorlaan 11 (groene ster). Bron achtergrond: ESRI.

Tijdelijke vleermuis kasten gewone en ruige dwergvleermuis (kleine verblijfplaatsen)

10. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 gaan twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en drie paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis verloren. Deze verblijfplaatsen bevinden zich in de woonblokken Spoorlaan 1-11 en 37-47. Hiervoor zijn op 15 juni 2023 tijdelijke vleermuis kasten opgehangen in de directe omgeving. Per verblijfplaats die verloren gaat zijn er vier kasten opgehangen, in totaal 20 kleine kasten van het type VMT1a (Unitura), zie figuur 6.2
11. De kasten zijn aangebracht volgende de uitgangspunten van het Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (Bijl2, 2017a & b). Dit houdt in dat:
 - a. Er is overmaat alternatieve verblijfplaatsen zijn aangeboden. Er is een compensatiefactor van vier kasten per verloren verblijfplaats gehanteerd;
 - b. De kasten zo dicht mogelijk bij de aangetroffen verblijfplaatsen zijn opgehangen. De kasten hangen allen binnen 100-200 meter van de aangetroffen zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis;
 - c. De kasten zo hoog mogelijk zijn opgehangen, op zijn minst drie meter hoog;
 - d. De kasten een vrije aanvliegeroute hebben;
 - e. De kasten buiten bereik van predatoren en kunstlicht zijn geplaatst;
 - f. De kasten in verschillende windrichtingen zijn gehangen;
12. De gewenningsperiode van deze kasten loopt van 15 juni t/m 15 oktober 2023 (4 maanden – het minimum is 3 maanden).

Figuur 6.2 Tijdelijke kasten type VMT1a (blauwe vierkantjes) aangebracht in de omgeving van de zomerverblijfplaatsen van gewone dwergplewrmuis en paarverblijfplaatsen van ruige dwergveermuis in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47 (rood omlijnd). Bron achtergrond: ESRI.

Tijdelijke huismuskosten

13. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 gaan twee nestplaatsen van huismus (tijdelijk) verloren. Deze nestplaatsen bevinden zich in woonblok 37-47. Hiervoor zijn op 15 juni 2023 tijdelijke nestkasten opgehangen in de directe omgeving. Per nestplaats die verloren gaat zijn er twee alternatieve nestplaatsen gerealiseerd door het ophangen van twee kasten met elk twee nestplaatsen (type HMT2 (Unitura), zie figuur 6.3)
14. De kasten zijn aangebracht volgende de uitgangspunten van het Kennisdocument Huismus (BU12, 2022). Dit houdt in dat:
 - a. Er in overmaat alternatieve nestplaatsen zijn aangeboden. Er is een compensatiefactor van twee nestplaatsen per verloren nestplaats gehanteerd;
 - b. Er meerdere nestplekken bij elkaar zijn aangeboden, de afstand tot de invliegopeningen is minimaal 50 cm.
 - c. De kasten zo dicht mogelijk bij de aangetroffen verblijfplaatsen zijn opgehangen. De kasten hangen binnen 100 meter van de aangetroffen nestplaatsen van huismus;
 - d. De kasten zo hoog mogelijk zijn opgehangen, meer dan drie meter hoog;
 - e. De kasten voldoen aan de nestplaatsseisen van huismus;
 - g. De kasten aan de noordgevels zijn opgehangen zodat ze niet te heet worden in de middagzon;
 - h. De kasten buiten bereik van predatoren en kunstlicht zijn geplaatst, op een beschutte plek (onder de dakrand).
15. De gewenningsperiode van deze kasten loopt van 15 juni t/m 15 oktober 2023 (4 maanden – het minimum is 3 maanden).

Figuur 6.3 Tijdelijke huismuskasten type HMT2 (rode vierkantjes) aangebracht in de omgeving van de nestplaatsen van huismus in het blokken Spoorlaan 37-47 (rood omlijnd, links op de kaart). Bron achtergrond: ESRI.

Functionaliteit tijdelijke kasten

16. De tijdelijke kasten voor dwergvleermuizen en huismus blijven 1 jaar na realisatie van de werkzaamheden hangen zodat er een overlap bestaat tussen aanwezigheid van tijdelijke voorzieningen en het weer beschikbaar komen van verblijfplaatsen in de bebouwing. De tijdelijke kasten worden uitsluitend verwijderd als er geen vleermuizen of huismussen in de kasten aanwezig zijn.
17. De functionaliteit van de tijdelijke voorzieningen wordt gewaarborgd door deze op voor onbevoegden moeilijk bereikbare plaatsen te hangen en door deze vast te schroeven en de schroefkoppen naderhand onklaar of onbereikbaar te maken.

Maatregelen voorafgaand aan elke uitvoeringsfase

18. Maximaal één week vóór aanvang van de werkzaamheden worden bij elke uitvoeringsfase de woningen in het projectgebied gecontroleerd op de aanwezigheid van broedvogels. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
19. Uitsluitend de ecologisch toezichthouder kan voorafgaand aan de werkzaamheden bepalen dat, in afwijking van dit voorschrift, een broedvogelcontrole niet noodzakelijk is vanwege de periode in het jaar, de broedperiode van potentieel aanwezige broedvogels of de afwezigheid van geschikt broedbiotoop binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.
20. Voorafgaande aan elke uitvoeringsfase worden de blokken met woningen waar verblijfplaatsen van vleermuizen en/of nesten van huismus zijn vastgesteld, in de periode half oktober t/m half november tijdelijk ongeschikt gemaakt voor huismus en vleermuizen. Het ongeschikt maken gebeurt buiten de kwetsbare paar- en overwinteringsperiode van vleermuizen en het broedseizoen van gierzwaluw en huismus.

21. Het ongeschikt maken vindt plaats door het aanbrengen van exclusion flaps afgewisseld met rugvulling of spouwborstels op alle mogelijke invliegopeningen. Het gaat hier met name om kieren onder gevelpannen bij kopgevels, kieren onder dakpannen aan de dakvoet, kieren achter betimmeringen, openingen in metselwerk die toegang bieden tot de spouw en ruimtes of invliegopeningen bij loodflappen. Hierdoor kunnen vleermuizen of huismussen het gebouw wel verlaten maar tijdelijk niet naar hun verblijfplaats terugkeren. Zodoende wordt voorkomen dat vleermuizen of huismussen zich tijdens de werkzaamheden in de gebouwen bevinden.
22. Het ongeschikt maken wordt uitgevoerd door een hiervoor gespecialiseerd bedrijf.
23. Kort voor aanvang van de werkzaamheden (maximaal drie dagen) wordt door middel van een ochtend of avondschemerbezoek een in- of uitvliegcheck gedaan in verband met mogelijk nog aanwezige vleermuizen. Het bezoek wordt uitgevoerd door een vleermuisdeskundige met behulp van een batdetector.
24. Van de in- of uitvliegcheck controleronde wordt in het logboek de volgende informatie opgenomen:
 - Datum, tijd en locatie van de controle,
 - Aantal waargenomen exemplaren per soort in en rond het projectgebied,
 - Namen van betrokken deskundige(n),
 - Weersomstandigheden.
25. Als er alsnog vleermuizen uitvliegen, dan dienen extra maatregelen genomen te worden om de verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Vervolgens dient de uitvliegcheck herhaald te worden.
26. De werkzaamheden worden uitgevoerd nadat is vastgesteld dat er zich in de woningen geen vleermuizen of huismussen meer bevinden. De werkzaamheden kunnen pas starten na vrijgave door de ecologisch deskundige.
27. Bij het ongeschikt maken is rekening gehouden met de gewenningsperiode voor alternatieve kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen als genoemd in de relevante kennisdocumenten van één tot zes maanden (afhankelijk van het type verblijfplaats dat aanwezig is). Daarnaast wordt rekening gehouden met een gewenningsperiode van drie maanden voor alternatieve nestplaatsen van huismus (BU12, 2022).

Permanente alternatieve nest- en verblijfplaatsen fase 1

In fase 1 (uitvoeringsperiode november 2023 – april 2024) worden vijf woningenblokken gerenoveerd: Floraweg 1-7 (oneven), 2-4 (even) en 6-14 (even); Spoorlaan 1-11 (oneven) en 37-47 (oneven); In deze woningen worden permanente alternatieve nest- en verblijfplaatsen voor gierzwaluw, huismus en vleermuizen gerealiseerd. Deze dienen als compensatie van nest- en verblijfplaats die verloren gaan in [fase 2](#). Ook wordt de nestplaats van gierzwaluw, aangetroffen in Floraweg 4 gecompenseerd.

Bij de werkzaamheden in fase 2 gaan verloren:

- één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- tien kleine verblijfplaatsen van (dwerg)vleermuizen:
 - vijf zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
 - één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
 - vier paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis
- één zomerverblijfplaats van laatvlieger
- vier nestplaatsen van huismus
- twee nestplaatsen van gierzwaluw

Voor vleermuizen worden voor elke verblijfplaats die verloren gaat vier permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd. Voor huismus worden voor elke nestplaats die verloren gaat minimaal twee permanente alternatieve nestplaatsen gerealiseerd. Voor gierzwaluw worden voor elke nestplaats die verloren gaat minimaal vijf permanente alternatieve nestplaatsen gerealiseerd.

De permanente alternatieve verblijf- en nestplaatsen worden in het voorjaar van 2024 opgeleverd. In bouwfase 1 worden totaal gerealiseerd:

- vier permanente kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis
- 40 ingemetselde vleermuiskasten als alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen voor gewone en ruige dwergvleermuis
- Vier alternatieve maatwerk verblijfplaatsen voor laatvlieger
- Minimaal 8 permanente huismusnestplaatsen.
- 15 permanenten gierzwaluw nestplaatsen.

De periode maart 2024 t/m oktober 2024 geldt als gewenningsperiode tussen fase 1 en fase 2. Zodoende is rekening gehouden met gewenningsperiode zoals voorgeschreven in de kennisdocumenten van BU12 (BU12, 2017a & b, 2022 en 2023). De permanente alternatieve verblijfplaatsen in fase 1 zijn per soort beschreven in paragraaf 6.4.1 t/m 6.4.5.

Permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

28. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 2 gaat één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren ter plaatse van Vredelantstraat 51. Als compensatie worden in fase 1 uiterlijk 1 mei 2024 vier permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen geschikt voor gewone dwergvleermuis gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47 (figuur 6.4).

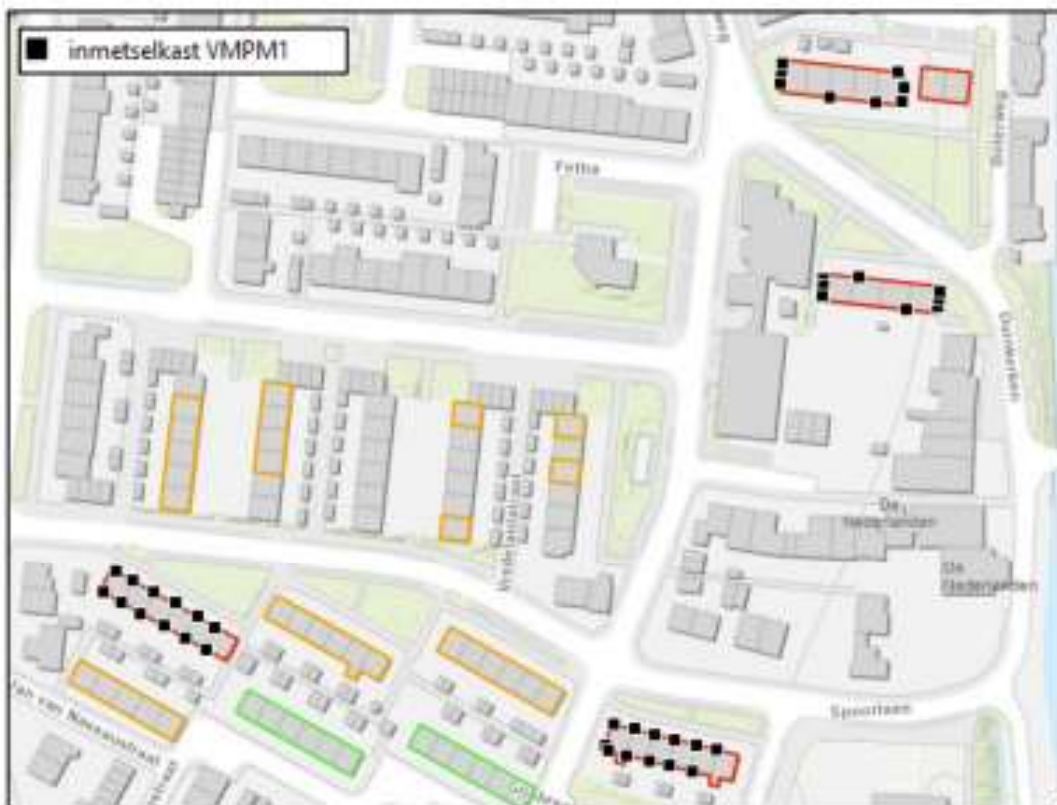

Figuur 6.4 Permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, te realiseren in fase 1 in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47 (rood omlijnd).

29. De permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen zijn van het type
- >Tichelaarkast, (Sporlaan 1 kopgevel Oost)
 - >Meerlaagse inmetsekast, type VMPMK1 (Unitura) (Sporlaan 11, kopgevel west & Sporlaan 37, kopgevel oost)
 - >Maatwerkvoorziening in spouw met Wediplaat (Sporlaan 37, kopgevel west)
30. De permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangebracht volgende de uitgangspunten van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BU12, 2017a). Dit houdt in dat:
- a. Er in overmaat alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangeboden;
 - b. Er verschillende typen verblijfplaatsen worden toegepast met voldoende mogelijkheden voor aanpassing aan temperatuur;
 - c. De kraamverblijfplaatsen zo dicht mogelijk bij de aangetroffen verblijfplaats worden gerealiseerd: de verblijfplaatsen in spoorlaan 37 en 47 bevinden zich binnen 70 meter van de aangetroffen kraamverblijfplaats. De andere twee verblijfplaatsen bevinden zich binnen 200 meter;
 - f. De verblijfplaatsen worden ingepast in het zwermgebied van de oorspronkelijke verblijfplaatsen en de locaties worden afgestemd op de nabije vliegroute;
 - g. Enkele verblijfplaatsen een bezonning kennen van meer dan 10 uur per dag om een grotere kans op benutting te hebben;
 - h. De locaties onder begeleiding van een gewone dwergvleermuisdeskundige zijn bepaald.
31. De gewenningsperiode van deze verblijfplaatsen is één volledig kraamseizoen waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn (periode 1 mei t/m 15 oktober 2024 (5 ½ maand));

Permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis

32. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 2 gaan 10 kleine verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis verloren. Als compensatie worden in fase 1 uiterlijk 1 april 2024 veertig permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen plaatsen, geschikt voor gewone en ruige dwergvleermuis gerealiseerd in de blokken Sporlaan 1-11, Sporlaan 37-47, Floraweg 1-7 en Floraweg 6-14 (figuur 6.5).
33. De permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen zijn van het type inmetsekast VMPM1 (Unitura)
34. De alternatieve verblijfplaatsen zijn aangebracht volgens de uitgangspunten van de Kennisdocumenten gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (BU12, 2017a & b). Dit houdt in dat:
- a. Er in overmaat permanente verblijfplaatsen worden aangeboden. Er is een compensatiefactor van vier inmetsekasten per verloren verblijfplaats gehanteerd;
 - b. De inmetsekasten binnen een straal van 100 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen worden aangebracht;
 - c. De kasten zo hoog mogelijk worden aangebracht, op zijn minst drie meter hoog;
 - d. De kasten buiten bereik van predatoren en kunstlicht worden geplaatst, een vrije aanvliegroute hebben en in verschillende windrichtingen aangebracht worden;
35. De gewenningsperiode van deze inmetsekasten loopt van 1 april t/m 15 oktober 2024 (6 ½ maanden).

Figuur 6.5 Permanente alternatieve verblijfplaatsen voor gewone en ruige dwergvleermuis, te realiseren in fase 1 in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47, Floraweg 1-7 en Floraweg 6-14 (rood omlijnd). Bron achtergrond: ESRI.

Permanente alternatieve zomerverblijfplaatsen laatvlieger

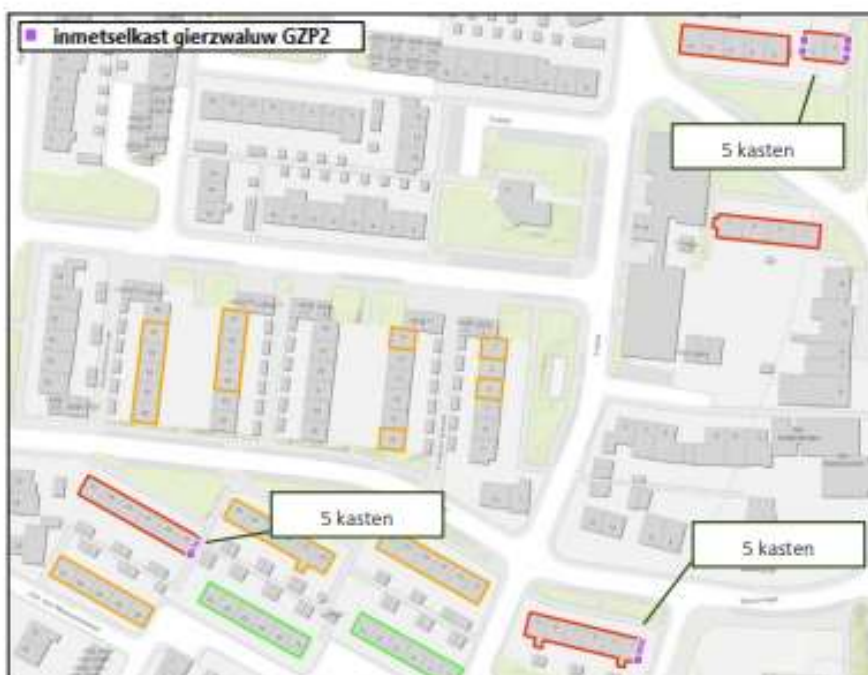
36. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 2 gaat één zomerverblijfplaats van laatvlieger verloren ter plaatse van Spoorlaan 23. Als compensatie worden in fase 1 vóór 1 april 2024 vier permanente alternatieve verblijfplaatsen geschikt voor laatvlieger gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47 (figuur 6.6).
37. De vier permanente alternatieve verblijfplaatsen zijn maatwerkvoorzieningen in de spouw met Wediplaat. Met behulp van een spouwborstel wordt een stuk spouw ter grootte van 40x60 centimeter vrijgehouden van isolatiemateriaal. Met behulp van een stuk WEDI-plaat wordt een koudebrug voorkomen. De verblijfplaats is via de bovenzijde toegankelijk, via de gevelpannen. De gewenningsperiode van deze verblijfplaatsen is één volledige actieve periode van laatvlieger waarin de oude en de nieuwe verblijfplaatsen beiden aanwezig zijn (periode 1 mei t/m 15 oktober 2024 (5 ½ maand));

Figuur 6.6 Permanente alternatieve zomerverblijfsplaatsen voor laatvlieger, te realiseren in fase 1 in de blokken Spoorlaan 1-11 en 37-47 (rood omlijnd) nabij de aangetroffen verblijfsplaats van laatvlieger in Spoorlaan 23 (rode stip). Bron achtergrond: PDDK.

Permanente alternatieve nestplaatsen gierzwaluw

38. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 en 2 gaan drie nestplaatsen van gierzwaluw verloren. Als compensatie worden in fase 1 uiterlijk 15 april 2024 vijftien permanente alternatieve nestplaatsen, geschikt voor gierzwaluw gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 1-11, Spoorlaan 37-47 en Floraweg 2-4 (figuur 6.7).
39. De inmetsekkasten zijn van het type GZP2 (Unitura)
40. De inmetsekkasten worden aangebracht volgens de uitgangspunten van het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023). Dit houdt in dat:
 - a. Er in overmaat permanente nestplaatsen worden aangeboden. Er is een compensatiefactor van vijf inmetsekkasten per verloren verblijfsplaats gehanteerd;
 - b. De inmetsekkasten op hetzelfde soort locaties worden aangebracht als de originele nestplaatsen, en binnen 100 meter afstand;
 - c. De kasten vóór 15 april 2024 beschikbaar zijn;
 - d. De afmetingen voldoen aan de eisen die gierzwaluw hier aan stelt;
 - e. De kasten geclusterd worden geplaatst in de kopgevels van woningen;
 - f. De kasten zo veel mogelijk in oostgevels worden aangebracht (in verband met oververhitting door zonneschijn);
 - g. De kasten zo hoog mogelijk worden aangebracht, op zijn minst drie meter hoog;
 - h. De kasten een vrije aanvliegroute hebben;

Figuur 6.7 Locatie inmetselkasten voor gierzwaluw, te realiseren in fase 1 in de woonblokken Spoorlaan 2-12, Spoorlaan 37-47 en Floraweg 2-4.

Permanente alternatieve nestplaatsen huismus

41. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 2 gaan vier nestplaatsen van huismus verloren. Als compensatie worden in fase 1 uiterlijk 1 maart 2024 minimaal 10 permanente alternatieve nestplaatsen, geschikt voor huismus gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 1-11 en Spoorlaan 37-47 (figuur 6.8).
42. De permanente alternatieve nestplaatsen zijn maatwerkvoorzieningen in de dakvoet aan de noordkant van de woningenblokken. De dakvoet wordt toegankelijk gemaakt door het aanbrengen van openingen in het vogelschroot. Indien men vogelschroot wil aanbrengen, dan gebeurt dat op de derde panlat. Huismussen kunnen dan op de tweede panlat een nest maken. Zodoende worden per woonblok minimaal vijf permanente nestplaatsen gerealiseerd.
43. De alternatieve nestplaatsen worden aangebracht volgend de uitgangspunten uit het kennisdocument huismus (BII12, 2022). Dit houdt in dat:
 - a. Ze minimaal drie maanden voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke nestplaats en de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
 - b. Er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. De openingen komen minimaal 50 centimeter uit elkaar te liggen;
 - c. De nestplaatsen zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst (binnen 200 meter);
 - d. De aanbrenghoogte minimaal 3 is;
 - e. Er een passende broedruimte aangeboden wordt, er wordt een hoogte van minimaal 8 centimeter onder de dakpannen als richtlijn aangehouden (tussen de dakplaat en de onderzijde van de dakpan);

- f. Ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht, op het noorden georiënteerd;
- g. De nestplaatsen op een duurzame wijze worden geïntegreerd.

Figuur 6.8 Locatie permanente alternatieve nestplaatsen huismus, te realiseren in fase 1 in de woonblokken Spoorlaan 1-11 en Spoorlaan 37-47.

5 Permanente alternatieve nest- en verblijfplaatsen fase 2

In fase 2 (uitvoeringsperiode oktober 2024 – april 2025) worden zeven woningenblokken gerenoveerd. In deze woningen worden permanente alternatieve nest- en verblijfplaatsen voor huismus en vleermuizen gerealiseerd. Deze dienen als compensatie van nest- en verblijfplaatsen die verloren gaan in fases 1 en 3.

Bij de werkzaamheden in fase 1 gaan verloren:

- één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- vijf kleine verblijfplaatsen van (dwerg) vleermuizen:
 - twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
 - drie paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis
- twee nestplaatsen van huismus
- één nestplaats van gierzwaluw (deze is al permanent gecompenseerd in fase 1)

Bij de werkzaamheden in fase 3 gaan verloren:

- vier kleine verblijfplaatsen van (dwerg)vleermuizen:

- één zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis
- één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis
- één nestplaats van huismus
- twee nestplaatsen van gierwaluw

Voor vleermuizen worden voor elke verblijfplaats die verloren gaat vier permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd. Voor huismus worden voor elke nestplaats die verloren gaat minimaal twee permanente alternatieve nestplaatsen gerealiseerd. Voor gierwaluw worden voor elke nestplaats die verloren gaat minimaal vijf permanente alternatieve nestplaatsen gerealiseerd. In bouwfase 2 worden totaal gerealiseerd:

- vier permanente kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis
- 36 ingemetselde vleermuiskasten als alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen voor gewone en ruige dwergvleermuis
- Minimaal zes permanente huismusnestplaatsen.

De permanente alternatieve verblijf- en nestplaatsen worden in het voorjaar van 2025 opgeleverd. De periode maart 2025 t/m oktober 2025 geldt als gewenningsperiode tussen fase 2 en fase 3. Zodoende is rekening gehouden met gewenningsperiode zoals voorgeschreven in de kennisdocumenten van BIU12 (BIU12, 2017a & b en 2022). De in fase 2 te realiseren permanente alternatieve verblijfplaatsen zijn per soort/ type verblijfplaats uitgewerkt in paragraaf 6.5.1 t/m 6.5.3.

Permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis

44. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 gaat één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren ter plaatse van Spoorlaan 11. Hiervoor zijn tijdelijke kasten opgehangen (zie 6.2.1). Als permanente compensatie worden in fase 2 uiterlijk 1 mei 2025 vier permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen geschikt voor gewone dwergvleermuis gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 13-23 en 25-35 (figuur 6.9).

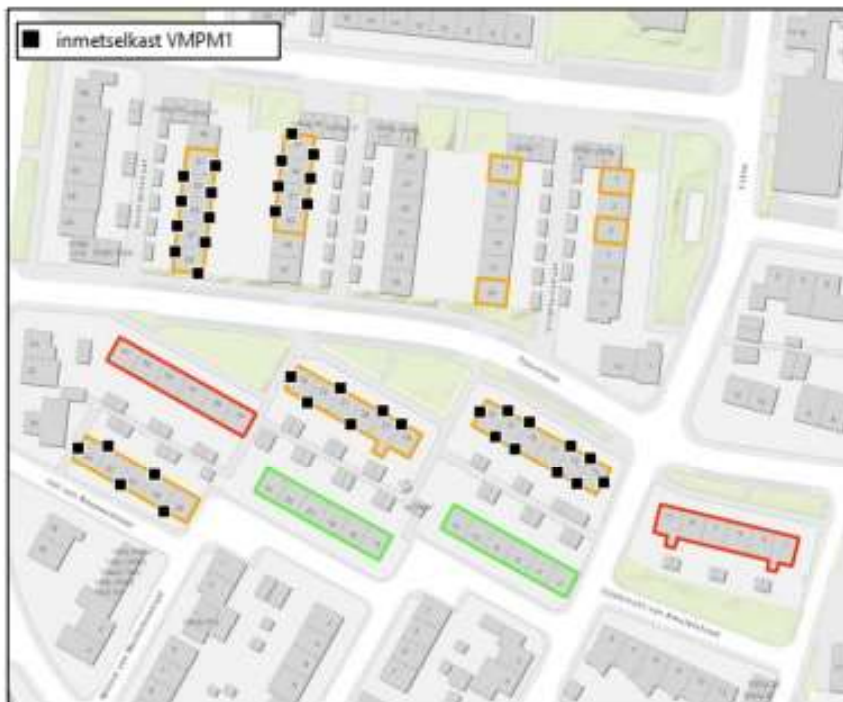

Figuur 6.9 Permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis, te realiseren in fase 2 in de blokken Spoorlaan 13-23 en 25-35 (oranje omlijnd).

45. De permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen zijn van het type
 - >Tichelaarkast, (Sporlaan 23 kopgevel west)
 - >Meerlaagse inmetsekast, type VMPMK1 (Unitura) (Sporlaan 35, kopgevel west)
 - >Maatwerkvoorziening in spouw met Wediplaat (Sporlaan 13 en 25, kopgevel oost)
46. De permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangebracht volgende de uitgangspunten van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BU12, 2017a). Dit houdt in dat:
 - a. Er in overmaat alternatieve kraamverblijfplaatsen worden aangeboden;
 - b. Er verschillende typen verblijfplaatsen worden toegepast met voldoende mogelijkheden voor aanpassing aan temperatuur;
 - c. De kraamverblijfplaatsen zo dicht mogelijk bij de aangetroffen verblijfplaats worden gerealiseerd: de verblijfplaatsen in spoorlaan 13 en 23 bevinden zich binnen 50 meter van de aangetroffen kraamverblijfplaats. De andere twee verblijfplaatsen bevinden zich binnen 100 meter;
 - d. De verblijfplaatsen worden ingepast in het zwermgebied van de oorspronkelijke verblijfplaatsen en de locaties worden afgestemd op de nabije vliegroute;
 - e. Enkele verblijfplaatsen een bezonning kennen van meer dan 10 uur per dag om een grotere kans op benutting te hebben;
 - f. De locaties onder begeleiding van een gewone dwergvleermuisdeskundige zijn bepaald.
47. De gewenningsperiode van deze verblijfplaatsen is één volledig kraamseizoen waarin tijdelijke kraamkasten en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn (periode 1 mei t/m 15 oktober 2025 (5 ½ maand));

Permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis

48. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 en 3 gaan 9 kleine verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis verloren. Als compensatie worden in fase 2 uiterlijk 1 april 2025 zesendertig permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen, geschikt voor gewone en ruige dwergvleermuis gerealiseerd in de blokken Spoorlaan 13-23, Spoorlaan 25-35, Spoorlaan 26-34, Vredelantstraat 51-59 en Vredelantstraat 37-43 (figuur 6.10).
49. De permanente alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen zijn van het type Inmetsekast VMPM1 (Unitura)
50. De alternatieve verblijfplaatsen zijn aangebracht volgens de uitgangspunten van de Kennisdocumenten gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (BU12, 2017a & b). Dit houdt in dat:
 - a. Er in overmaat permanente verblijfplaatsen worden aangeboden. Er is een compensatiefactor van vier inmetsekasten per verloren verblijfplaats gehanteerd;
 - b. De inmetsekasten binnen een straal van 100 meter van de aangetroffen verblijfplaatsen worden aangebracht;
 - c. De kasten zo hoog mogelijk worden aangebracht, op zijn minst drie meter hoog;
 - d. De kasten buiten bereik van predatoren en kunstlicht worden geplaatst, een vrije aanvlieg-route hebben en in verschillende windrichtingen aangebracht worden;
51. De gewenningsperiode van deze inmetsekasten loopt van 1 april t/m 15 oktober 2025 (6 ½ maanden).

Figuur 6.10 Permanente alternatieve verblijfplaatsen voor gewone en ruige dwergvleermuis, te realiseren in fase 2 in de blokken Spoorlaan 13-23, 25-35 en 26-34 en Vredelantstraat 37-43 en 51-59 (oranje omlijnd). Bron achtergrond: ESRI.

Permanente alternatieve nestplaatsen huismus

52. Tijdens de renovatiewerkzaamheden in fase 1 en 3 gaan drie nestplaatsen van huismus verloren. Als permanente compensatie worden in fase 2 uiterlijk 1 maart 2025 minimaal 10 alternatieve nestplaatsen, geschikt voor huismus gerealiseerd in de blokken Vredelantstraat 37-43 en Vredelantstraat 51-59 (figuur 6.11).
53. De permanente alternatieve nestplaatsen zijn maatwerkvoorzieningen in de dakvoet aan de oostkant van de woningenblokken. De dakvoet wordt toegankelijk gemaakt door het aanbrengen van openingen in het vogelschroot. Indien men vogelschroot wil aanbrengen, dan gebeurt dat op de derde panlat. Huismussen kunnen dan op de tweede panlat een nest maken. Zodoende worden per woonblok minimaal vijf permanente nestplaatsen gerealiseerd.
54. De alternatieve nestplaatsen worden aangebracht volgens de uitgangspunten uit het kennisdocument huismus (Bü12, 2022). Dit houdt in dat:
 - a. Ze minimaal drie maanden voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke nestplaats en de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
 - b. Er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden worden. De openingen komen minimaal 50 centimeter uit elkaar te liggen;
 - c. De nestplaatsen zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden gecreëerd (binnen 200 meter);
 - d. De aanbrenghoogte minimaal 3 is;
 - e. Er een passende broedruimte aangeboden wordt, er wordt een hoogte van minimaal 8 centimeter onder de dakpannen als richtlijn aangehouden (tussen de dakplaat en de onderzijde van de dakpan);

- f. Ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht, op het oosten georiënteerd;
- g. De nestplaatsen op een duurzame wijze worden geïntegreerd in de woningen.

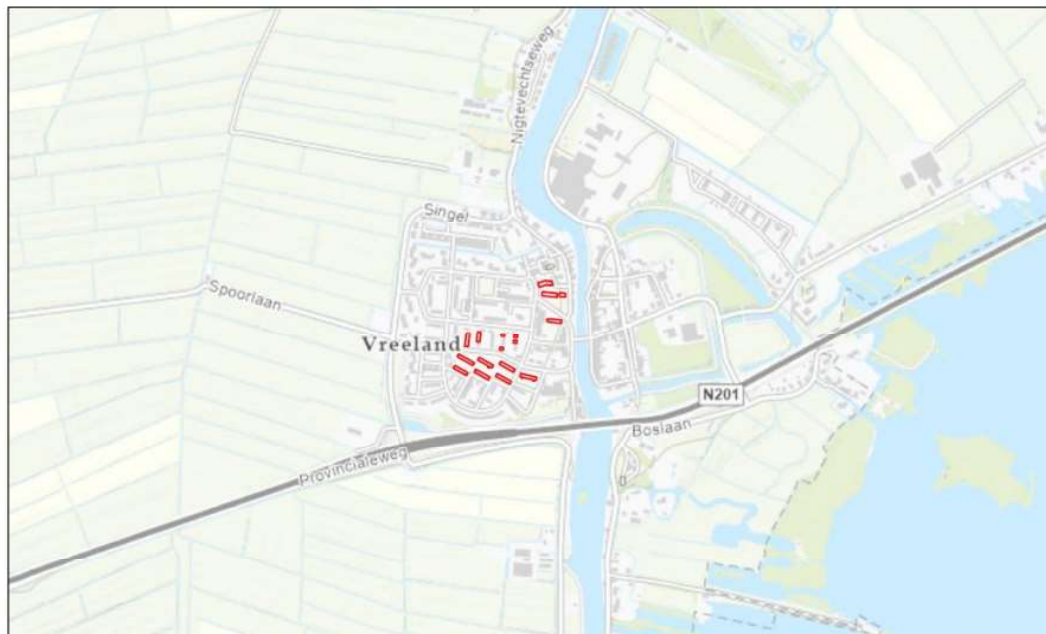

Figuur 6.11 Locatie permanente alternatieve nestplaatsen huismus, te realiseren in fase 2 in de woonblokken Wedelantstraat 37-43 en Vredelantstraat 51-59. Bron achtergrond: ESRI.

Activiteitsplan Vreeland: strokenplanning																										
hm = huisruis; gz = gierzwaluw; gd = gewone dwergvleermuis; rd = ruige dwergvleermuis; iv = laatvlieger vb = verblijfplaats																										
Maatregelen	2023	2024	2025	2026																						
	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
plaatsing 4 tijdelijke kraamkasten gd (mitigatie fase 1)																										
plaatsing 20 tijdelijke kasten gd/rd (mitigatie fase 1)																										
plaatsing 4 tijdelijke nestplaatsen hm (mitigatie fase 1)																										
geweningsperiode kraamkasten																										
geweningsperiode hm & gd - kasten																										
ongeschikt maken woningen fase 1																										
renovatie woningen fase 1																										
realisatie 10 permanente nestplaatsen hm (compensatie fase 2)																										
realisatie 40 permanente verblijfplaatsen gd/rd (compensatie fase 2)																										
realisatie 4 permanente verblijfplaatsen iv (compensatie fase 2)																										
realisatie 15 permanente nestplaatsen gz (compensatie fase 1 en 2)																										
realisatie 4 permanente kraamverblijfplaatsen gd (compensatie fase 2)																										
geweningsperiode hm																										
geweningsperiode (zomer- en paar/vb. gd en rd																										
geweningsperiode iv																										
geweningsperiode kraamvb.																										
ongeschikt maken woningen fase 2																										
renovatie woningen fase 2																										
realisatie 10 permanente nestplaatsen hm (compensatie fase 1&2)																										
realisatie 36 permanente verblijfplaatsen gd/rd (compensatie fase 1&2)																										
realisatie 5 permanente nestplaatsen gz (vrijblijvend)																										
realisatie 4 permanente kraamverblijfplaatsen gd (compensatie fase 1)																										
geweningsperiode hm																										
geweningsperiode (zomer- en paar/vb. gd en rd																										
geweningsperiode kraamvb.																										
ongeschikt maken woningen fase 3																										
verwijderen tijdelijke kasten (na inspectie en vrijgave - kasten kunnen evt. ook blijven hangen)																										
renovatie woningen fase 3																										
realisatie verblijfplaatsen vrijblijvend - in fase 1 & 2 is al het nodige al decompenseerd.																										

Bijlage 3: Locatie plangebied

bron: "Activiteitenplan renovatie woningen Spoorlaan e.o, Vreeland" van 3 oktober 2023

Figuur 1.1 Ligging van het projectgebied (rood omlijnd) in Vreeland, provincie Utrecht. Bron achtergrond: ESRI.

Figuur 1.2 Het projectgebied met te renoveren en verduurzamen woningen van complex 24 te Vreeland (rood omlijnd). Bron achtergrond: ESRI.

Bijlage 4: Locaties aangetroffen verblijfplaatsen

bron: "Activiteitenplan renovatie woningen Spoorlaan e.o, Vreeland" van 3 oktober 2023

Huismus

Tijdens het aanvullend huismusonderzoek zijn in de projectwoningen zeven nestplaatsen van huismus vastgesteld. Deze nestplaatsen bevinden zich ter plaatse van de daken van de woningen, met name onder de eerste rij dakpannen in de dakvoet en onder gevelpannen bij kopgevels maar soms ook op andere plaatsen op het dak. De locaties van de nestplaatsen zijn:

- Jan van Nassastraat 12, voorgevel (zuidkant) onder eerste rij dakpannen in de dakvoet, ter hoogte 3e pan vanaf links;
- Spoorlaan 45, voorgevel (noordkant), onder eerste rij dakpannen in de dakvoet, ter hoogte van 3e dakgootbeugel links van regenpijp;
- Spoorlaan 47, voorgevel (noordkant), onder eerste rij dakpannen ter hoogte van de meest noordelijke hoek van het huis;
- Vredelantstraat 23, kopgevel (zuidkant), onder 6e gevelpan links van de nok;
- Vredelantstraat 37, kopgevel (noordkant), onder hoekpan in linker dakvoet (invliegend bij gat in de muur);
- Vredelantstraat 55, dak (westkant), onder middelste zonnepaneel;
- Vredelantstraat 57, voorgevel (oostkant), onder eerste rij dakpannen in de dakvoet, rechts van regenpijp.

In de woonblokken aan de Vredelantstraat zijn in op korte afstand buiten het projectgebied in zeven nestplaatsen van huismus aangetroffen. Nestplaatsen van huismus in en rond het projectgebied zijn op kaart weergegeven in figuur 4.2.

Figuur 4.2 Locatie nestplaatsen van huismus binnen en nabij het projectgebied (oranje stip). Bron achtergrond: ESRI.

Gierzwaluw

Nestplaatsen

Tijdens het aanvullend gierzwaluwonderzoek zijn in de projectwoningen drie nestplaatsen van gierzwaluw vastgesteld. Deze nestplaatsen bevinden zich ter plaatse van de dakrand bij kopgevels. Kieren onder de dakrand worden gebruikt als invliegopening naar de nestplaats. De nestplaatsen bevinden zich ter plaatse van:

- Spoorlaan 23, kopgevel (westkant);
- Vredelantstraat 23, kopgevel (zuidkant);
- Floraweg 4, kopgevel (westkant).

De locaties van nestplaatsen van gierzwaluw zijn weergegeven in figuur 4.1.

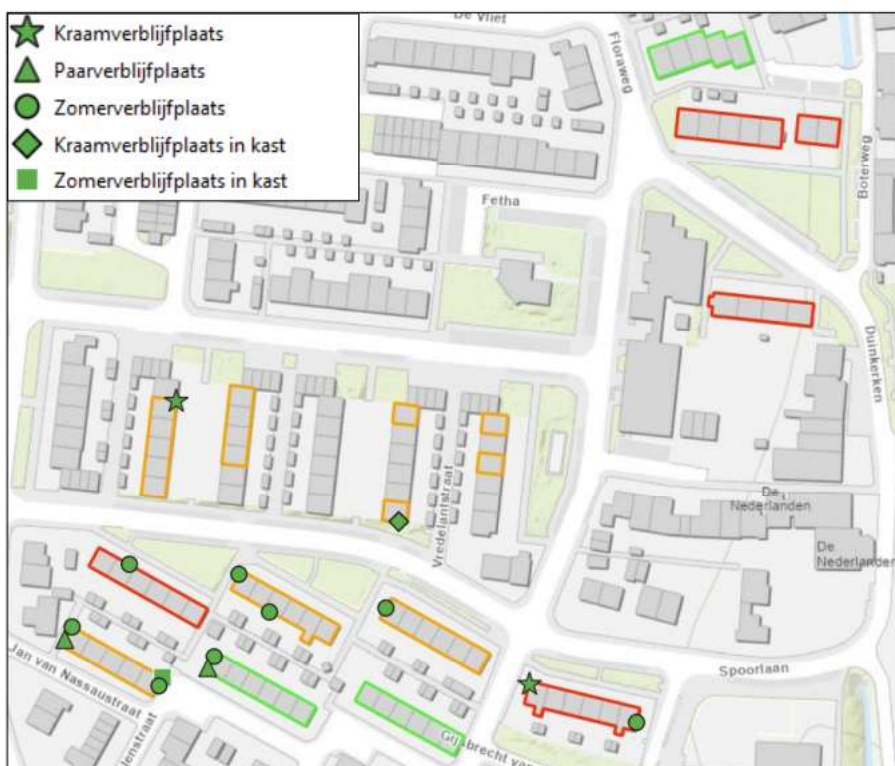

Figuur 4.1 Locaties nestplaatsen van gierzwaluw binnen het projectgebied (paarse stippen). Bron achtergrond: ESRI.

Gewone dwergvleermuis

Tabel 4.1 Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen tijdens het aanvullend vleermuisonderzoek in 2022.

Adres	Type verblijfplaats	Aantal ind.	Locatie
Jan van Nassastraat 24	Zomerverblijfplaats	3	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, invliegend onder gevelpannen.
Jan van Nassastraat 24	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, invliegend onder 4 ^e gevelpan links van de nok.
Jan van Nassastraat 26	Zomerverblijfplaats	1	Kopgevel (oostkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, uitvliegend boven vleermuiskast.
Jan van Nassastraat 26	Zomerverblijfplaats (in kast)	7	Kopgevel, rechter vleermuiskast.
Jan van Nassastraat 34	Zomerverblijfplaats	2	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, uitvliegend van onder gevelpannen linker dakvoet.
Jan van Nassastraat 34	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, invliegend onder 1 ^e gevelpan links van de nok.
Spoorlaan 1	Zomerverblijfplaats	1	Kopgevel (oostkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, invliegend onder nokpan.
Spoorlaan 11	Kraamverblijfplaats	65	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, uitvliegend vanuit linkerhoek kopgevel.
Spoorlaan 23	Zomerverblijfplaats	2	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, invliegend onder 2 ^e dakpan links van schoorsteen.
Spoorlaan 31	Zomerverblijfplaats	2	Achtergevel (zuidkant), in spouw woning, invliegend onder dakgoot tussen 2 ^e en 3 ^e raam vanaf rolluik.
Spoorlaan 35	Zomerverblijfplaats	3	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking.
Spoorlaan 45	Zomerverblijfplaats	2	Voorgevel (noordkant), in spouw woning/ onder dakbedekking.
Vredelantstraat 23	Kraamverblijfplaats (in kast)	26	In kraamkast (type VMT3 Unitura)
Vredelantstraat 51	Kraamverblijfplaats	63	Voorgevel (oostkant), in spouw huisnummer 51 en 49.

Figuur 4.3 Locatie van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, aangetroffen in het projectgebied. Bron achtergrond: ESRI.

Ruige dwergvleermuis

Van ruige dwergvleermuis zijn in het projectgebied negen paarverblijfplaatsen vastgesteld. De verblijfplaatsen bevinden zich in spouwmuren en mogelijk onder de dakbedekking. De vleermuizen werden waargenomen op dakranden van (kop)gevels en onder dakgoten vanwaar ze langdurig de baltsroep lieten horen of invlogen. Tabel 4.2 geeft een overzicht van de locaties van de verblijfplaatsen en aantal individuen van ruige dwergvleermuis waargenomen in de projectwoningen. De locatie van de verblijfplaatsen is op kaart weergegeven in figuur 4.5.

Tabel 4.2 Verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen tijdens het aanvullend vleermuisonderzoek in 2022.

Adres	Type verblijfplaats	Aantal ind.	Locatie
Jan van Nassastraat 2	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (oostkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend vanaf 1 ^e gevelpan links van de nok.
Jan van Nassastraat 14	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (oostkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend vanaf 1 ^e gevelpan links van de nok.
Spoorlaan 1	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (oostkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend vanaf nokpan.
Spoorlaan 11	Paarverblijfplaats	1	Voorgevel (noordkant), in spouw woning, baltsend, invliegend onder dakgoot, boven deur.
Spoorlaan 11	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend vanaf 4 ^e gevelpan rechts van de nok.
Spoorlaan 19	Paarverblijfplaats	1	Voorgevel (noordkant), in spouw woning, baltsend onder dakgoot, boven deur.
Spoorlaan 23	Paarverblijfplaats	3	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend/ invliegend onder 1 ^e en 2 ^e gevelpan rechts van nok.
Spoorlaan 35	Paarverblijfplaats	1	Kopgevel (westkant), in spouw woning/ onder dakbedekking, baltsend vanaf 2 ^e gevelpan links van de nok.
Vredelantstraat 59	Paarverblijfplaats	1	Voorgevel (westkant), in spouw woning, baltsend onder dakgoot, boven raamkozijn linker raam.

Figuur 4.5 Locatie van paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis (blauwe driehoek), aangetroffen in de te renoveren woningen. Bron achtergrond: PDOK.

Laatvlieger

Van laatvlieger is één zomerverblijfplaats aangetroffen in het projectgebied. De verblijfplaats bevindt zich aan de kopgevel (westzijde) van Spoorlaan 23. Hier vlogen twee laatvliegers uit van onder de 4e en 5e gevelpan rechts van de schoorsteen. De locatie van deze verblijfplaats is op kaart aangeduid in figuur 4.4.

Figuur 4.4 Locatie zomerverblijfplaats van laatvlieger (paarse stip) ter plaatse van Spoorlaan 23. Bron achtergrond: PDOK.